

Wstęp

Zakres ingerencji państwa w prawa i wolności obywateli jest jednym z fundamentalnych zagadnień w państwach demokratycznych. Państwo na podstawie przepisów prawa, ingeruje w różne obszary aktywności obywateli. Obszarem ingerencji Państwa w sferę praw i wolności obywateli, a w szczególności prawo do prywatności, jest dostęp poprzez uprawnione do tego podmioty do danych telekomunikacyjnych obywateli. Uzasadnieniem dla pozyskiwania przekazów i danych telekomunikacyjnych jest konieczność zapewnienia skutecznego zapobiegania i zwalczania przestępczości. Zatrzymywanie (retencja) przekazów i danych telekomunikacyjnych jest ważnym narzędziem wykorzystywanym przez organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych.

Zagadnienie udostępniania danych i przekazów telekomunikacyjnych, w szczególności tzw. billingów telefonicznych budzi zawsze duże zainteresowanie ze strony obywateli, mediów i organizacji społecznych. Społeczeństwo jest żywo zainteresowane, czy w związku z pozyskiwaniem i przetwarzaniem danych telekomunikacyjnych nie dochodzi do naruszania praw i wolności obywatelskich.

Szczególne znaczenia nabiera ta problematyka w Polsce z uwagi na bardzo dużą ilość pozyskiwanych danych billingowych. Po stwierdzeniu nieważności dyrektywy 2006/24/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 15.3.2006 r. w sprawie zatrzymywania generowanych lub przetwarzanych danych w związku ze świadczeniem ogólnie dostępnych usług łączności elektronicznej lub udostępnianiem publicznych sieci łączności, która była podstawą prawną do implementacji do polskiego porządku prawnego uregulowań w zakresie gromadzenia i udostępniania danych telekomunikacyjnych, powstaje pytanie o podstawy prawne do zbierania i udostępniania danych telekomunikacyjnych.

Monografia jest efektem realizacji projektu badawczego Nr 2015/17/B/HS5/00472 pt. „Gromadzenie i udostępnianie danych telekomunikacyjnych” finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki. Monografia jest również współfinansowana ze środków pochodzących z tego projektu.

Celem prowadzonych badań w ramach tego projektu badawczego było dokonanie analizy istniejących obecnie obowiązków wynikających z postanowień ustawy z 16.7.2004 r. – Prawo telekomunikacyjne oraz uprawnień podmiotów działających na podstawie odrębnych ustaw żądających udostępnienia danych i przekazów telekomunikacyjnych, dla ustalenia:

- 1) czy obowiązujące w Polsce przepisy dotyczące pozyskiwania przekazów i danych telekomunikacyjnych chronią dostatecznie prawa i wolności obywatelskie przed nadmierną ingerencją państwa;

- 2) czy współczesne uregulowania prawne, w zakresie udostępniania przekazów i danych telekomunikacyjnych są właściwe, zgodne z prawem Unii Europejskiej, czy też pozwalają na pozyskiwanie tych danych nieadekwatnie do celów jakim służą, zarówno pod względem ilościowym jak i zakresu, przekazów i danych telekomunikacyjnych, w szczególności tzw. billingów;
- 3) czy proces pozyskiwania i przetwarzania przez uprawnione podmioty danych z billingów oraz innych danych jest prawidłowy, czy też powinien on ulec zmianie;
- 4) czy obecnie funkcjonujące mechanizmy prawne i rozwiązania organizacyjne zapewniają wystarczającą kontrolę nad udostępnianiem przekazów i danych telekomunikacyjnych, czy też powinna być ona lepiej rozwinięta i bardziej ścisła, aby ograniczyć liczbę i zakres udostępnianych danych i przekazów;
- 5) czy obecnie, po stwierdzeniu nieważności dyrektywy 2006/24/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 15.3.2006 r. w sprawie zatrzymywania generowanych lub przetwarzanych danych w związku ze świadczeniem ogólnie dostępnych usług łączności elektronicznej lub udostępnianiem publicznych sieci łączności istnieją podstawy prawne do zbierania i udostępniania danych telekomunikacyjnych;
- 6) czy powinien być stworzony nowy model zbierania i udostępniania danych telekomunikacyjnych;
- 7) jakie powinny być założenia i jak powinien wyglądać nowy model zbierania i udostępniania danych telekomunikacyjnych.

W pracy zostały przeprowadzone niezbędne analizy w celu udzielenia odpowiedzi na postawione pytania. W oparciu o przeprowadzone analizy został wypracowany model gromadzenia i udostępniania danych telekomunikacyjnych. Prace nad stworzeniem modelu uwzględniały w szczególności wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 8.4.2014 r., który stwierdził nieważność dyrektywy 2006/24/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 15.3.2006 r. w sprawie zatrzymywania generowanych lub przetwarzanych danych w związku ze świadczeniem ogólnie dostępnych usług łączności elektronicznej lub udostępnianiem publicznych sieci łączności oraz wyrok polskiego Trybunału Konstytucyjnego z 30.7.2014 r. w sprawie „billingów i podsłuchów”.

Autorzy